

NÕUANDED VASTUTUSTUNDLIKULE KÜLASTAJALE ENNE REISI JA REISIL OLLES

Hiiumaa on saar, kus kestlik mõtteviis pole trend vaid traditsioon elada kooskõlas loodusega, seda nautides ja ressursse targalt tarbides. Meie keskkonnahoidlik elustiil on paljudele inspiratsiooniks ja seda on rahvusvaheliselt tunnustatud. Hiiumaa on juba 30 aastat omanud UNESCO Biosfääri programmiala staatust ja pälvinud rahvusvahelise Green Destinations kestliku turismistandardi kuldtaseme.

Vastutustundlik reisimine ei nõua palju, aga et see oleks veelgi lihtsam oleme siia mõned näpunäited kirja pannud:

ENNE REISI

- Võta hetk aega reisi planeerimiseks
- Tutvu erinevate võimalustega enne reisi, ära jäta öömaja broneerimist viimasele minutile
- Enne loodusesse minekut, tutvu võimaluste ja piirangutega
- Reisi väljaspool tipphooaega
- Ära kiirusta kohe tagasi, jää saarele ööks või paariks
- Kasuta ühis- või jagatud transporti seal, kus võimalik

REISIL OLLES

LIIGU JA NAUDI SAARTEL VASTUTUSTUNDLIKULT

- Väldi negatiivset mõju loodusele
  - Pea kinni igameheõigusest
  - Eelista olemasolevaid matkaradu, lõkkekohti ja telkimisalasid
  - Avasta loodust jalgsi või rattaga liikudes
  - Suhtle julgelt kohalikega – austa kohalikke traditsioone
  - Toeta kohalikku kogukonda – tarbi kohalikke tooteid ja teenuseid
  - Arvesta teistega
  - Külasta hooaja sündmusi
  - Väldi tarbetuid ühekordseid pakendeid ja nõusid
  - Ära prügista
  - Võta aega, et nautida saare elu!
-
- **Väldi negatiivset mõju loodusele**
Meie põhjamaiselt hapra looduse koormustaluvus pole suur, seepärast tuleb kaitsta tema elustikku ja häirimatust, nii säilib ta ka meie järglastele. Planeeri enda tegevused nii, et see ei ületaks looduse taluvuse piire.
  - **Pea kinni igameheõigusest**
Eesti loodus on meie kõigi rahvuslik ühisvara, millest on õigus osa saada igaühel. Piiramata ja tähistamata eramaal võib liikuda igal ajal ja korjata marju, seeni, ravimtaimi ja maha langenud või kuivanud oksid ning telkida kuni üks ööpäev kui omanik seda suuliselt ei keela. Arvesta teistega, ära tekita tarbetult lärmi. Eramaal liikudes tuleb hoiduda väljapoole elumaja arvestatavat nähtavus- ja kuuldekaugust.

- **Eelista olemasolevaid matkaradu, lõkkekohti ja telkimisalasid**
Uute paikade avastamine on reisimise eesmärk. Tee seda keskkonnahoidlikult. Kui viibid kaitsealal, tuleb arvestada sellega, et seal kehtib vastava ala kaitse-eeskiri, mis määrab ära liikumiskiirused ja selle, kas üldse ja kus tohib telkida või lõket teha. Kaitsealad on looduses vastavate märkidega tähistatud. Rohkem infot kaitse-eeskirjade kohta leiad RMK kodulehelt (rmk.ee).
- **Avasta loodust jalgsi või rattaga liikudes**
Jalgsimatk on kõige lihtsam viis jätta linnakära selja taha ning minna looduse ilu, rahu ja vaikust nautima. Jalgsi või rattaga looduses liikudes näed kindlasti rohkem kui autoaknast. Lisaks tavapärasele rattarendile saad Hiiumaal rentida ka päikeseenergiaga laetud elektrijalgrattaid või enda elektrijalgratast päikese energiaga laadimisjaamas laadida. Veekogu äärde sõites tuleb meeles pidada, et kõigile veekogudele on kehtestatud piiranguvöönd eesmärgiga kaitsta rannal või kaldal asuvaid looduskooslusi – taimestikku, linde, loomi, ning piirata inimtegevusest lähtuvat kahjulikku mõju loodusele. Autode ja maastikusõidukitega sõitmine kahjustab pinnast ja ranna-alade õrna taimkatet.
- **Ära prügista**
Loodust nautima minnes tasub kaasa võtta vaid need asjad, mida sel retkel tõepoolest vaja läheb, retkeks valmistudes mõtle ka jäätmete tekkele, sest neid ju ikka tekib. Prügi koht ei ole looduses, see reostab ja ohustab seal elavaid loomi-linde. Tekkinud prügi võta loodusest endaga alati kaasa - järgi põhimõtet „Kõik, mis jaksan kaasa tuua, jaksan ka ära viia“. Ära unusta prügi sorteerimist ka puhkusel olles. Hiiumaa kauplustest on võimalus osta spetsiaalseid 25 l segaolmejäätmete mõeldud prügikotte, mida saab ära anda asulate juures olevates pakendipunktides.
- **Väldi tarbetuid ühekordseid pakendeid ja nõusid**
Kuigi ühekordsete nõude ja pakendite kasutamine reisil ja matkates tundub tihti olevat mugavam variant, koormab lühikese elueaga toodete kasutamine märkimisväärselt meie keskkonda. Eelista keskkonnasõbralikumaid pakkematerjale või vali taaskasutatav pakend või selline pakend, mida saab enne äraviskamist ise korduvkasutada ning mis pärast prügiks saamist uuesti ringlusesse läheb.
- **Toeta kohalikku kogukonda – tarbi kohalikke tooteid ja teenuseid**
Tarbides kohalikke teenuseid ja kohalikust toorainest valmistatud tooteid, aidad hoida kohalikud kogukonnad ja piirkonnad elujõulisena. Kohalik toit tuleb lähedalt, meie harukordselt puhtast keskkonnast ja on võimalikult väikese jalajäljega. Kohalikke tooteid leiad Hiiumaa Coopi kauplustest, toidukohtadest ja käsitööpoodidest. *Hiiumaa roheline märk* toodetel tähendab, et see toode on Hiiumaal ja/või hiiumaisest toorainest toodetud ja Hiiumaa roheline märgi komisjoni poolt kinnitatud.
- **Võta aega, et nautida saare elu!**
Õeldakse ju, et saartel liigub aeg omasoodu, siin pole vaja tormata, võib lihtsalt niisama olla. Kaardilt vaadates tundub Hiiumaa võib-olla väikene, aga paljudele üllatuseks on saar seest suurem kui pealt paistab ja seepärast soovime kiire ringreisi asemel rahulikult ringi vaadata, et avastada ja nautida saare loodust ja kultuuri.

TSITAAT:

Vladislav Koržets: „Plastid ja paberid, pudelid ja purgid on inimese ustavad kaaslased. Ära jäta neid südametult maha!“